

استخراج مدخل

سال و ماه و تقویمهای دائمی گاه شماری مسیحی (۱)

(رومی (۲) - میلادی - عیسوی)

تقویمهای سالیانه ، تنها ، روزهای هفته ، روزهای ماه ، ماه و سال را در زمانهای محدود که از ۳۶۶ روز (سالهای کبیسه شمس) تجاوز نخواهد کرد مشخص می نماید ، در صورتی که تقویمهای دائمی روزهای هفته ، روزهای ماه ، ماه و سال را در زمانی تا چندین هزار سال تعیین می کند .

- ۱- در نخستین سالهای تبلیغ مسیحیت ، روحانیون مسیحی تقویم ۹۵ ساله‌ای تنظیم کردند که بنام بانی آن تقویم دیوکلتین **Diocletan** نامیده شد . این تقویم نواقعی داشت که اصلاح آن قرن‌ها به تأخیر افتاد . در قرن ششم مسیحی دیونسیوس **Dionysius** معروف به « پیر مأمور اصلاح تقویم گردید و بدون اینکه دلیل و مدرک قاطعی اقامه نماید اعلام کرد که عیسی در ۲۵ دسامبر سال ۷۵۳ از تامپلس روم متولد شده است . این ←

تقویمهای دائمی از قدیم‌الایام برای استخراج مدخل (مدخل سال و ماه باصطلاح فن زیچ عبارت از روزی است که مبدأ سال یا ماه است) (۱) مورد استفاده بوده است.

شیوه متقدمین برای استخراج مدخل چنین بوده است که از طریق جداول زیجات مختلف و گاه با محاسبه کلیه روزها از مبدأ گاه شماری مدخل سال و ماه را بدست می‌آوردند.

در این مقاله سعی شده است با بیانی ساده و آسان نحوه استخراج مدخل سال و ماه و مشهورترین و ساده‌ترین تقویمهای دائمی مسیح شرح داده شود.

← نظریه در سال ۱۲۸۵ از تأسیس روم یعنی دقیقاً ۵۳۲ سال پس از ۱۷۵۳ء ملام گردید، احتمالاً دیونیسوس سال ۵۳۲ را که حاصلضرب دوره‌های ۲۸ ساله شمسی و ۱۰ ساله شمسی و قمری است بمنظور سهولت محاسبه اعیاد و جشن‌های مسیحی و خصوصاً عید پاک انتخاب نموده است.

محققین اخیر تولد عیسی را از ۴ سال قبل تا ۱۲ سال بعد از مبدأ گاه شماری اخیر نوشته و معتقدند مبدأ گاه شماری جاری ارتباطی به عیسی و روز تولد او ندارد. بنابراین اگر بجای گاه شماری میلادی، مسیحی و یا قدیم و جدید رومی بنامیم صحیح‌تر است.

۲- در بین بعضی از منجمین گاه شماری اسکندری که مبدأ آنرا روز دوشنبه سال ۳۱۲ ق. م یعنی ۱۲ سال شمسی بعد از مرگ اسکندرمقدونی می‌دانند به گاه شماری رومی معروف است (در مبدأ و وجه تسمیه گاه شماری اسکندری بین مورخین و محققین اختلاف است) (رجوع کنید به حاشیه فصل چهارم کتاب سی فصل خواجه نصیرالدین طوسی و قسمت دوم از باب دوم کتاب شرح بیست باب ملاحظفرگناپادی در معرفت تقویم).

۱- تاریخ ادبیات ایران از قدیمی‌ترین عصر تاریخی تا عصر حاضر،

تألیف استاد جلال‌الدین همایی، تهران ۱۳۴۰.

۱- استخراج مدخل سال

برای استخراج مدخل سال در گاه‌شماری ژولین **julian** شیوه محاسبه بشرح زیر است :

سالی را که مدخل آن مورد نظر است ، با عدد ۴ (۱) جمع می‌کنیم، حاصل جمع را بر عدد ۲۸ (۲) بخش نموده از خارج قسمت صرفنظر می - نمائیم . باقیمانده عددی بین صفر و ۲۸ خواهد بود . در جدول ۱ در زیر اعداد از ۱ تا ۲۸ روزی از روزهای هفته نوشته شده است ، با مراجعه به جدول شماره ۱ مدخل سال یعنی روزی که زیر عدد مزبور ثبت است مشخص می‌شود (در صورتی که باقیمانده صفر باشد در مقابل ۷ و مدخل سال یکشنبه است .

مثال : مطلوب است مدخل سال ۱۵۵۸

$$۱۵۵۸ + ۴ = ۱۵۶۲$$

$$۱۵۶۲ : ۲۸ = ۵۵ \quad \text{خارج قسمت}$$

$$۲۲ \quad \text{باقیمانده}$$

عدد « ۲۲ » (در جدول شماره ۱ در بالای روز شنبه نوشته شده است .

بنابراین مدخل سال ۱۵۵۸ شنبه بوده است

یادآوری : در صورتی که سال مفروض کیبسه (۳) باشد و از حاصل

- ۱- عدد ۴ از دوره‌های کیبسه گاه‌شماری ژولین که هر چهار سال يك بار کیبسه می‌شود (یعنی ۳۶۶ روز) ناشی شده است .
- ۲- عدد ۲۸ از آنجا ناشی می‌شود که در گاه‌شماری ژولین در هر ۲۸ سال مدخل در همان روزی قرار می‌گیرد که در ۲۸ سال قبل بوده است
- ۳- در گاه‌شماری ژولین کلیه سالهایی که بدون کسر بر ۴ قابل قسمت باشند کیبسه است .

عملیات عددی استخراج شود که در زیر آن دو روز نوشته شده ، مدخل سال روزی است که با علامت مربع مشخص شده است .

استخراج مدخل سال

بدواً مدخل سال را بنحوی که قبلاً محاسبه نمودیم بدست می آوریم ، و در ازاها روز مدخل ، عددی را که در جدول شماره ۱ در زیر آن روز نوشته شده است در نظر می گیریم .

سپس در جدول شماره ۲ ضریبی را که برای ماههای سال نوشته شده است بر حسب اینکه سال عادی یا کبیسه است مورد نظر قرار می دهیم . از باقیمانده جمع این دو عدد تقسیم بر عدد ۷ روز اول ماه منظور بدست می آید . (یکشنبه ۱ ، دو شنبه ۲ ، سه شنبه ۳ ، چهارشنبه ۴ ، پنجشنبه ۵ ، جمعه ۶ ، شنبه ۷) .

یادآوری ۱ : در جدول شماره ۱ اعدادی که در زیر روزهای هفته نوشته شده بر اساس تقویم ژولین و روز دوشنبه اول هفته است . (دوشنبه ۱ ، سه شنبه ۲ ، چهارشنبه ۳ ، تا پایان هفته که یکشنبه برابر ۷ می باشد .

یادآوری ۲ : در صورتی که روزهای ماه منظور باشد باجمع روز ماه به دو عدد قبلی تقسیم بر ۷ روز ماه بدست می آید .

مثال : مدخل ماه ژوئیه ۱۴۳۹ چه روزی از هفته بوده است .

$$۱۴۳۹ \times ۴ = ۱۴۴۳$$

$$۱۴۴۳ : ۲۸ = ۵۱ \text{ خارج قسمت}$$

$$۱۵ \text{ باقیمانده}$$

در جدول شماره ۱ در زیر عدد ۱۵ پنجشنبه نوشته شده است که چون دوشنبه را آغاز هفته قرار دهیم پنجشنبه چهارمین روز هفته است .

$$۴ = \text{پنجشنبه}$$

در جدول شماره ۲ در مقابل ماه ژوئیه در سالهای عادی عدد ۶ یادداشت شده است .

$$۶ = \text{ژوئیه}$$

$$۴ + ۶ = ۱۰$$

$$۱۰ + ۱ = ۱۱$$

عدد ۱۰ را با شماره روز ماه (یعنی يك) جمع می‌کنیم .
حاصل جمع را بر عدد ۷ (تعداد روزهای هفته) تقسیم می‌کنیم باقی-
مانده نماینده روز مطلوب است .

$$۱۱ : ۷ = ۱ \text{ خارج قسمت}$$

$$۴ \text{ باقیمانده}$$

۴ نماینده چهارشنبه است (یکشنبه ۱ ، دوشنبه ۲ تا پایان هفته) .
بنابراین روز اول ژوئیه یا مدخل ماه ژوئیه در سال ۱۴۳۹ روز چهار
شنبه بوده است (در صورتی که مدخل ماه در سالهای کبیسه مورد نظر باشد
اعدادی که در مربع نوشته شده است مورد استفاده قرار می‌گیرد .)

تقویم دائمی مسیحی (شماره ۳) (۱)

این تقویم برای مدت ۲۴۰۰ سال تنظیم شده است و روزهای گاه‌شماری
مسیحی را از روز یکم از سال اول تا روز ۳۱ دسامبر سال ۲۳۹۹ که معادل
با ۸۷۶۶۰۰ روز است مشخص می‌نماید .

این تقویم شامل هفت قسمت است که هر قسمت از يك خط و اعداد
و نوشته‌هایی که در جانبین آن نوشته شده است تشکیل می‌شود ، و نقطه‌هایی
که بر روی خط در مقابل اعداد و حروف مشخص شده است نماینده کلیه
اعداد و نوشته‌هاییست که در مقابل هر نقطه ثبت شده است .

قسمت (الف) : نماینده روزهای ماه و از ۱ تا ۳۱ در مقابل ۷ نقطه
نوشته شده است ، هر نقطه نماینده روزهاییست که در مقابل آنست .

۱- این جدول از کتاب مسأله کبیسه‌های جلالی ، تقی ریاحی ، تهران

۱۳۳۵ استنساخ شده است .

قسمت (ج): نماینده ماههای سال و در مقابل هر نقطه اسامی چند ماه میلادی نوشته شده ، و ماههای ژانویه و فوریه برای سالهای کیسه مشخص است . تکرار ماههای اکتبر و ژانویه در آخرین ردیف استفاده از جدول را تسهیل می نماید . (در صورتی که ژانویه و اکتبر قسمت بالای خط یامنتهی الیه خط را منظور نمایم در نتیجه اختلافی نخواهد بود).

قسمت (د): نماینده روزهای هفته - روزهای هفته بصورت عکس یعنی شنبه ، جمعه ، پنجشنبه الی آخر نوشته شده است و بهمین ترتیب روزهای هفته چهار بار در این قسمت تکرار می شود . ۱-۲-۳-۴-۵- بترتیب بجای یکشنبه - دوشنبه - سه شنبه - چهارشنبه و پنجشنبه است .

قسمت (ه): نماینده قرن ، و از مبدأ گاه شماری مسیحی که عدد قرن آن صفر است تا قرن بیست و چهارم در آن نوشته شده و عدد ۱۵ دو بار تکرار می شود . یکی مربوط به روزهای تا قبل از ۴ اکتبر ۱۵۸۲ و دیگری مربوط به روزهای ۱۵ اکتبر ۱۵۸۲ (۱) می باشد .

۱- اگرچه در بین بعضی از ملل مسیحی گاه شماری ژولین Julian

هنوز رواج دارد و برخی نیز در قرون اخیر بتدریج گرگورین Gregorian را پذیرفتند ولی این تقویم تا چهارم اکتبر ۱۵۸۲ بر اساس ژولین و از پانزدهم اکتبر ۱۵۸۲ بر اساس گاه شماری گرگورین می باشد .

استفاده از همین تقویم برای سالها و روزها بعد از ۱۵ اکتبر ۱۵۸۲ با توجه به اضافه نمودن ده روز که به امر پاپ گرگوار سیزدهم صورت گرفته است و عادی بودن سالهای شروع قرن که بدون کسر بر چهار قابل قسمت نباشد برای اهل فن کاملاً ساده است .

اصلاح گاه شماری میلادی قبل از سال ۱۵۸۲ بازهم سابقه داشته است و در حدود سال ۳۲۵ مسیحی که اختلاف گاه شماری مسیحی با سال حقیقی بالغ بر سه روزه شده بود علمای مسیحی ۳ روز اضافه نمودند .

قسمت (ز) مربوط به سالهای کمتر از یکصد سال که از صفر تا ۹۹ در طرفین خط نوشته شده و این اعداد نماینده سالهایی هستند که بعدد قرن (۱) اضافه می‌شوند. (مربع علامت کیبسه است)

قسمت های (ب) و (و) دو قسمت راهنماست که طریقه استفاده از آن ضمن چند مثال روشن می‌شود.

مثال ۱ - ۲۶ آوریل سال ۱۳۸۳ مطابق چه روزی از هفته بوده است. از اتصال نقطه ۲۶ در قسمت (الف) به نقطه ماه آوریل در قسمت (ج) شماره ۴ در قسمت (ب) مشخص می‌شود. از اتصال نقطه ۱۳ یعنی قرن در قسمت (هـ) به سال ۸۳ در قسمت (ز) شماره ۳ در قسمت (و) بدست می‌آید، از اتصال ۳ به ۴ در قسمتهای (و) و (ب) روز یکشنبه در قسمت (د) مشخص می‌شود.

بنابراین ۲۶ آوریل سال ۱۳۸۳ مسیحی روز یکشنبه بوده است.

مثال ۲ - هشتم ژانویه سال ۷۳ مسیحی مطابق با چه روزی از هفته بوده است؟

از اتصال نقطه ۸ در قسمت (الف) به نقطه ژانویه در قسمت (ج) شماره ۱۴ بدست می‌آید (۲) چون سال ۷۳ عدد قرن آن صفر است از نقطه

۱- منظور از قرن، قرن اصطلاحی نیست، چه در اصطلاح بسال-های بین ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ قرن سیزدهم اطلاق می‌شود. در صورتی که در این جدول و دیگر جدول‌ها و محاسباتی که در این مقاله شده است منظور از قرن دو عدد اول شروع قرن می‌باشد.

۲- در قسمت (هـ) ژانویه در نقطه اول و دوم و آخر نوشته شده است که در قسمت دوم با علامت مربع مشخص شده است و مخصوص سالهای کیبسه و نتیجه اتصال نقطه ۸ در قسمت (الف) به ژانویه ردیف اول یا آخر با وجود اینکه نقاط ۷ و ۱۴ را مشخص می‌نماید در نتیجه عملیات تغییری نمی‌دهد نتیجه اتصال نقطه ۷ و ۱۴ به نقطه ۹ در قسمت (و) جمعه است.

صفر سومین نقطه در قسمت (ه) که نماینده قرن است به نقطه ۷۳ آخرین نقطه قسمت (ز) سال وصل می‌نمائیم عدد ۹ بر روی قسمت (و) بدست می‌آید. از اتصال نقطه شماره ۱۴ به نقطه شماره ۹ روز جمعه مشخص می‌شود. بنابراین هشتم ژانویه سال ۷۳ مسیحی روز جمعه بوده است.

جدول شماره ۴(۱)

این جدول بنام تقویم جدید و تقویم رومی نامیده می‌شود و از مبدأ گاه‌شماری مسیحی تا سال ۲۰۰۰ بر اساس گاه‌شماری ژولین و از ۱۵ اکتبر ۱۵۸۲ تا سال ۲۳۰۰ بر اساس گاه‌شماری گرگورین تنظیم شده است و شامل ۶ قسمت شرح زیر است:

۱- قسمت سالهای کمتر از یکصد سال که از صفر تا ۹۹ در آن نوشته شده است و سالهای کبیسه بوسیله چند خط سایه مشخص شده است.

۲- در این قسمت سالهای قرن نوشته شده است. در قسمت (الف) اعداد از شماره صفر تا ۲۰ که اگر روزی از گاه‌شماری ژولین مطلوب باشد از این قسمت استفاده می‌شود و در قسمت (ب) اعداد از شماره ۱۵ تا ۲۳ که اگر روزی از گاه‌شماری گریگورین منظور باشد از این قسمت استفاده می‌شود.

۳- این قسمت مربوط به ماههای سال و ماههای ژانویه و فوریه برای سالهای کبیسه تکرار می‌شود و علامت مربع مخصوص دو ماه اخیر در سالهای

۱- تاریخ گاه‌شماری، تألیف ب. ی. تومانیان، ایروان ۱۹۷۲، صفحه ۲۹-۲۶.

تاریخ تقویم، تألیف ه. س. بادالیان، ایروان ۱۹۷۰، صفحه ۳۰-۳۶.

تاریخ نجوم ارمنی، جلد اول، تألیف ب. ی. تومانیان، ایروان ۱۹۶۴، صفحه ۱۲۰-۱۱۸.

جدول شماره ۴

۰۱	۰۲	۰۳	۰۴	۰۵
۰۶	۰۷	۰۸	۰۹	۱۰
۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵
۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰
۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵
۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰
۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵
۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰
۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵
۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰
۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵
۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰
۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵
۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰
۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵

توسعه دانی
توسعه دید روی

۲ - تون						۳ - سالها					
تاریخ (سال)			کلاس (پایه)			تاریخ (سال)			کلاس (پایه)		
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴
۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶
۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲
۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸
۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴
۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰
۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶
۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲
۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸
۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴
۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰
۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶
۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲

کیسه است .

- ۴- در این قسمت روزهای ماه بترتیب از يك تا آخر نوشته شده است.
 ۵- روزهای هفته بترتیبی در این قسمت نوشته شده است که هر ردیف شامل يك هفته است .
 ۶- از این قسمت برای ارتباط استفاده می شود و شیوه استفاده از آن ضمن چند مثال روشن می شود .

طریقه استفاده از جدول شماره ۴

ابتدا در قسمت دوم جدول قرنی (۱) که مورد نظر است برحسب اینکه زولین یا گرگورین باشد در نظر گرفته می شود و سپس در قسمت ۱ جدول عددی را تعیین می کند که بعد از قرن قرار می گیرد .

از تلاقی ردیف افقی عدد قرن با ستون عمودی عدد سال یکی از اعداد قسمت ششم جدول مشخص می شود . در صورتی که این عدد مقابل ماهی باشد که روز آن ماه منظور است در این قسمت عمل دیگری انجام نمی شود ، ولی اگر عددی که در محل تلاقی ستونهای قرن و سال قرار گرفته است در مقابل ماه مطلوب نباشد همان شماره در مقابل ماه منظور مشخص می شود . در قسمت ۴ روز ماه را طبق صورت مسأله در نظر می گیرند که از تلاقی ستون عدد مشخص شده در قسمت ششم با ردیف افقی روز ماه یکی از روزهای قسمت ۵ یعنی روزهای هفته بدست می آید .

مثال ۱- روز ۲۱ مارس سال ۱۲۵۱ چه روزی از هفته بوده است ؟
 سال ۱۲۵۱ را باید در گاه شماری زولین استخراج کرد و عدد ۱۲ که نماینده قرن است در قسمت ۲ (چهارمین ردیف از سمت چپ در قسمت ۲) مشخص می شود و از برخورد امتداد ستون عمودی که عدد ۵۱ در قسمت ۱ در آن نوشته شده است با امتداد ردیف افقی که عدد ۱۲ در روی آنست در قسمت

ارتباط (قسمت ۶) عدد ۷ مشخص می شود . عدد ۷ را در امتداد ردیف ماه مارس با امتداد ردیف افقی عدد ۲۱ که روز ماه است ، روز سه شنبه در قسمت ۵ خوانده می شود .

بنابراین روز ۲۱ مارس سال ۱۲۵۱ روز سه شنبه بوده است .

مثال ۲ - ۱۷ ژانویه سال ۱۷۵۲ (۱) چه روزی از هفته بوده است ؟
 کلیه عملیات ، مشابه مثال قبل انجام می شود با این تفاوت که باید عدد ۱۷ را در قسمت ۲ زیر عنوان گرگورین در نظر گرفت و از برخورد امتداد ردیف افقی که عدد ۱۷ در آن نوشته شده است با امتداد ستون عمودی عدد ۵۲ شماره ۷ در قسمت ارتباط (قسمت ششم) مشخص می شود . سایه کنار عدد ۵۲ علامت کیبسه است و باید عدد ۷ در آخرین ردیف جدول در مقابل ژانویه (سالهای کیبسه) در نظر گرفته شود . از تلاقی امتداد ستون عمودی عدد ۷ با امتداد ردیف افقی عدد ۱۷ که روز ماه است ، بروز دوشنبه دست می یابیم (۲) .

بنابراین هفدهم ژانویه سال ۱۷۵۲ روز دوشنبه بوده است .
 دو جدولی که شرح آن داده شد علاوه بر تعیین روز هفته موارد استعمال مهمتری برای مورخین دارد که مهمترین آن شرح داده می شود . اگر مورخی

- ۱- در سال ۱۷۵۲ از آنکلیسی ها گاه شماری گرگورین را پذیرفتند .
- ۲- اگر روزی از ماههای ژانویه و فوریه منظور باشد که سال آن بوسیله چند خط سایه مشخص شده است باید ماههایی که بوسیله مربع مشخص است در نظر گرفته شود مگر دو سفر اول در قسمت شماره ۱ جدول که نماینده سالهای آغاز قرن است و در گاه شماری ژولین همیشه کیبسه و در گاه شماری گرگورین اگر سال قرن بدون کسر بر چهار قابل قسمت باشد کیبسه است که بر این قیاس سالهای ۱۶۰۰ و ۲۰۰۰ کیبسه و سالهای ۱۷۰۰ و ۱۸۰۰ و ۱۹۰۰ عادی هستند .

با در دست داشتن روز و ماه اتفاق واقعه‌ای در سال وقوع آن مشکوک باشد می‌تواند با استفاده از تقویم دائمی تاریخ دقیق را بدست آورد .
واقعه‌ای در روز چهارشنبه ۷ ژوئن اتفاق افتاده است . می‌دانیم این واقعه در یکی از سالهای بین ۱۲۵۵ تا ۱۲۴۷ وقوع یافته تاریخ دقیق آن چه سالی بوده است .

در جدول شماره ۳ از اتصال نقطه ۷ در قسمت (الف) به ماه ژوئن در قسمت (ج) عدد ۴ در قسمت (ب) بدست می‌آید . امتداد خطی که عدد ۴ را در قسمت (ب) به دومین چهارشنبه از بالا در قسمت (د) وصل می‌کند عدد ۷ در قسمت (و) بدست می‌آید . امتداد خطی که عدد ۷ را به عدد قرن یعنی ۱۲ در قسمت (هـ) وصل می‌نماید آخرین نقطه قسمت (ز) را مشخص می‌نماید که در بین اعدادی که مقابل این نقطه نوشته شده سال ۵۱ بین سالهای ۴۷ تا ۵۵ قرار می‌گیرد .

بنابراین تاریخ اتفاق آن واقعه سال ۱۲۵۱ بوده است .

یادآوری: اگر بجای انتخاب چهارشنبه دوم چهارشنبه اول یا آخر در قسمت (د) انتخاب می‌شد . امتداد خطی که به چهارشنبه وصل میشد از قسمت (و) نمی‌گذشت و اگر چهارشنبه سوم انتخاب میشد امتداد خط . نقطه ۱۴ را در قسمت (و) مشخص می‌نمود . و امتداد خطی که عدد چهارده را به عدد قرن (و) متصل می‌کرد با قسمت (ز) تماس حاصل نمی‌کرد . پس چهارشنبه دوم مناسب بوده است . در اینگونه مسائل با چند امتحان نقطه مناسب بدست می‌آید . (چنین محاسبه‌ای را بوسیله جدول شماره ۴ که ساده‌تر انجام می‌شود می‌توان انجام داد .)

۳- طریقه محاسبه عددی تقویم دائمی مسیحی

شیوه محاسبه عددی تقویم دائمی بشرح زیر است :

الف - دو رقم آخر سده مسیحی (یعنی طبقات آحاد و اعشار را بر ۴ تقسیم نموده خارج قسمت را با دو رقم مزبور جمع و از باقیمانده صرفنظر

می‌نمائیم (۱).

ب - راجع به دورقم سنه که قرن را نشان می‌دهد عددی که باید یادداشت کرد بصورت زیر است :

۰ = ۴	۶ = ۵	۱۲ = ۶	۱۷ = ۴
۱ = ۳	۷ = ۴	۱۳ = ۵	۱۸ = ۲
۲ = ۲	۸ = ۳	۱۴ = ۴	۱۹ = ۱
۳ = ۱	۹ = ۲	۱۵ = ۳	۲۰ = ۶
۴ = ۰	۱۰ = ۱	۱۵ = ۰	۲۱ = ۴
۵ = ۶	۱۱ = ۰	۱۶ = ۶	۲۲ = ۲

(ج) برای ماهها اعداد زیر یادداشت می‌شوند :

۶ سپتامبر	۲ مه	۱۰ (۲) ژانویه
۱ اکتبر	۵ ژوئن	۴۳ فوریه
۴ نوامبر	ژوئیه	۴ مارس
۶ دسامبر	۳ اوت	۰ آوریل

(د) اعدادی که از سه جز : (الف) و (ب) و (ج) بدست

۱- در صورتی که عدد اعشار صفر باشد تقسیم آحاد به ۴ و جمع خارج قسمت با آن کفایت می‌کند و اگر اعشار صفر باشد و آحاد نیز کمتر از ۴ باشد رقم آحاد سنه مسیحی با سه جزئی که بعداً محاسبه می‌کنیم جمع می‌شود.

۲- در صورتی که سال کیبسه باشد عدد ژانویه صفر و فوریه ۳ خواهد

بود.

می آید با عدد روز ماه جمع و حاصل را بر هفت تقسیم می کنیم (۱) باقیمانده روز هفته است با این فرض که :

شنبه = ۰ (۲)	سه شنبه = ۳	جمعه = ۶
یکشنبه = ۱	چهارشنبه = ۴	
دوشنبه = ۲	پنجشنبه = ۵	

مثال ۱ : روز ۱۶ نوامبر سال ۱۱۶۸ چه روزی از هفته بوده است ؟

(الف) ۶۸	۴ = ۱۷	۶۸ + ۱۷ = ۸۵
(ب) ۱۸	= ۲	۲
(ج) نوامبر	= ۴	۴
روز ماه	= ۱۶	۱۶

جمع ۱۰۷

خارج قسمت $۱۰۷ : ۷ = ۱۵$
باقیمانده ۲

۱- اگر از جمع سه جزء (الف) (ب) (ج) با روز ماه عددی که بدست می آید کمتر از هفت باشد همان عدد نماینده روز هفته است و در صورتی که ۷ باشد شنبه خواهد بود .

۲- در کتاب سی فصل خواجه نصیرالدین طوسی فصل دوم در باره

روزهای هفته چنین نوشته است :

در ایام جمعات یعنی روزهای هفته و نشانهای آن در تقویم چنین باشد

ا . یکشنبه - ب . دوشنبه - ج . سه شنبه - د . چهارشنبه - ه . پنجشنبه - و - جمعه - ز . شنبه و بعضی نشان شنبه را صفر کنند (اعداد بحروف ابجد نوشته شده است) .

بنابراین روز ۱۶ نوامبر سال ۱۸۶۸ روز دوشنبه بوده است .

مثال ۲: روز ۱۲ فوریه سال ۱۵۴۴ چه روزی از هفته بوده است ؟

$$۴۴ : ۴ = ۱۱ \quad ۴۴۲۲۱۱ = ۵۵$$

$$۱۵۸۲ \text{ اکتبر } ۴ \text{ قبل از } ۱۵۴۴ = ۳(۱) \quad ۳$$

$$= ۳(۲) \text{ فوریه در سالهای کبیسه} \quad ۳$$

$$۱۲ = \text{روز ماه} \quad ۱۲$$

جمع ۷۳

خارج قسمت $۱۰ = ۷ : ۷۳$

باقیمانده ۳

بنابراین روز ۱۲ فوریه سال ۱۵۴۴ روز سه‌شنبه است .

با توجه به آنچه گذشت مسائلی که در تاریخ و سایر علوم که با زمان سروکار دارند بوسیله تقویم دائمی می‌توان حل کرد بسیار متنوع اند و خوانندگان می‌توانند انواع آنرا تصور فرمایند .

نی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

۱- در صورتی که سال مفروض بعد از پانزدهم اکتبر ۱۵۸۲ بود بجای

عدد ۳ عدد صفر را محاسبه می‌کردیم .

۲- در صورتی که فوریه در سالهای غیر کبیسه منظور باشد بجای عدد ۳

عدد ۴ در نظر گرفته می‌شود .